

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

طلیعه حسنی
۰۲ می ۲۰۲۳

تحول عظیم جهانی همزمان با تحویل سال نو

درآمدی بر بیانیه مشترک جمهوری خلق چین و جمهوری فدراتیو روسیه در اول فروردین- حمل- ۱۴۰۲

تحویل سال نو خورشیدی امسال با یک تحول عظیم و تعیین‌کننده در نظام حاکمیت جهانی مصادف شد؛ به همان میزان از امیدآفرینی. شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین روز ۲۱ مارچ (اول فروردین- حمل-) برای اقامتی سه‌روزه وارد مسکو شد و با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه در کاخ کرملین دیدار کرد. در پایان همان روز اول، بیانیه مشترک دومین اقتصاد بزرگ جهان و بزرگترین صادرکننده انرژی جهان با پیام صلح و دوستی، و رشد و توسعه جهانی بر پایه آغاز مناسبات نوین بین‌المللی عاری از زور و آتش و خون به امضای دو طرف رسید. شی جین‌پینگ پیش‌تر در سخنان اولیه خود در این دیدار یادآور شده بود: «این سفر دولتی به روسیه، سفر دوستی، همکاری و صلح است.»^۱ یعنی همان روح حاکم بر بیانیه مشترک دو کشور. بیانیه‌ای که به معنای اعلان پایان جهان تک‌قطبی و آغاز تحولی عظیم و بازگشت‌ناپذیر در روابط بین ملت‌های جهان است. پیامدهای این تحول چون سیلی پرشتاب، هر روز با خبرهائی تازه از گوشه گوشه جهان، ابعاد عظیم آن را به نمایش می‌گذارند؛ خبرهائی مبنی بر تصمیم کشورها و پیمان‌های بزرگ اقتصادی یکی بعد از دیگری برای رهاسازی خود از یوغ دلار، پول رسمی ایالات متحده، به عنوان تنها وسیله مبادلات تجاری و اقتصادی در جهان. گام‌های بی‌تزلزلی که برای برداشتن جان طی سال‌های گذشته، دور از

شتابزدگی و هیجان کاذب، در نهایت آرامش و اعتماد به نفس تدارک‌های لازم دیده شده است. گام‌هایی سنجیده که نوید آینده‌ای روشن برای اکثریت جهانیان را به همراه دارند.

از این رو طوفانی سخت قصر حاکمان جهان را به لرزه درآورده است. مونیکا کراولی، دستیار سابق وزیر خزانهداری امریکا ضمن اعتراف به این طوفان (به زعم وی) در شرف وقوع می‌گوید: «دالر سال‌ها به‌عنوان ارز ذخیره جهان به شمار می‌آمد و داشتن چنین وضعیتی یک امتیاز واقعی برای امریکا بود. اما ما در طول سالیان متمادی از این امتیاز با سیاست‌های پولی و مالی سوءاستفاده کردیم. این کار ما در یکی دو سال اخیر، ارزش دالر را کاهش داده است. علاوه بر این، دشمنان امریکا با رهبری چین، بلوک اقتصادی جدیدی را تشکیل داده‌اند. در این شرایط، عربستان سعودی نیز برای مبادله نفت با ارزهای دیگر چراغ سبز نشان داده است که اگر چنین اتفاقی بیفتد، سیستم جهانی اقتصاد به طور کامل از درون متلاشی خواهد شد و قطعاً اقتصاد امریکا هم بشدت متأثر می‌شود.» (البته خانم کراولی اگر دو سه روزی دیرتر اظهار نظر کرده بود، با شنیدن خبر «دردناک» تصمیم قطعی عربستان مبنی بر توافق با چین برای استفاده از یوان در معاملات با یک دیگر، نظر مشروط خود را به شکلی قطعی بیان می‌کرد.) وی در ادامه می‌گوید: «اگر این اتفاق بیفتد، ابرتورمی مانند آنچه بین سال‌های ۱۹۲۱ و جنوری ۱۹۲۴ در آلمان رخ داد را تجربه خواهیم کرد! اگر فکر می‌کنید که تورم حال حاضر بسیار بد است، فقط باید کمی صبر کنید تا آن تورم را ببینید! اما مهم‌تر از آن، این است که ما سلطه اقتصادی خود در جهان و جایگاهمان به‌عنوان ابرقدرت را از دست خواهیم داد.»^۲

از دست رفتن جایگاه ابرقدرتی ایالات متحده امریکا، همان تحول بزرگ و دوران‌سازی است که وعده آن با آخرین توافقات بین چین و روسیه در سه روز اول فروردین- حمل- امسال به جهانیان داده شد. «بادهای قوی، موج‌های بلند و حتی طوفان‌های خطرناک»^۳، تصویر رهبر چین از دورانی است که ایالات متحده امریکا در آن برای حفظ برتری و سلطه خود دست‌وپا خواهد زد. این در حالی است که چین و متحدینش خود را برای واکنش‌های خشمگینانه امپریالیست‌ها از سال‌ها پیش آماده می‌کرده‌اند.

فرید زکریا، یکی از قسم‌خورده‌ترین مفسران متعهد به نظام امپریالیستی، در رابطه با این ضایعه بزرگ برای امپریالیسم امریکا می‌گوید: «جالب‌ترین پی‌آورد اجلاس سه روزه ولادیمیر پوتین و جین‌پینگ با کمترین توجه رسانه‌ها مواجه شد. پوتین در توضیح این مذاکرات گفت: ما طرفدار استفاده از یوان چین برای توافقات اقتصادی بین روسیه و کشورهای آسیایی، آفریقایی و امریکای لاتین هستیم. بنابراین دومین اقتصاد بزرگ جهان و بزرگ‌ترین صادرکننده انرژی آن، با هم به‌شکلی فعال در تلاش برای کنار زدن سلطه دالر به عنوان پشتیبان سیستم مالی بین‌المللی هستند.»^۴

زکریا از دالر به عنوان «آخرین ابرقدرت بازمانده امریکا» نام برد. در واقع تا امروز، دالر سلاح اقتصادی و سیاسی بی‌بدیلی بوده است که امریکا را در دهه‌های اخیر قادر به تحمیل تحریم‌های یکجانبه علیه دیگر ملت‌ها کرده است و با بستن راه‌های تبادل اقتصادی، حیات اقتصادی و اجتماعی مردم ده‌ها کشور در جای جای جهان را در شرایط سخت مرگ و زندگی قرار داده است. تحریم‌های جنایت‌باری که بدرستی توسط ملت‌های جهان «مجازات جمعی» مردم و جنایت آشکار علیه بشریت شناخته شده‌اند. تنها کافی است مرگ بیش از ۵۰۰ هزار کودک عراقی در نتیجه تحریم‌های امریکا در سال‌های پیش از حمله مستقیم نظامی امریکا و متحدینش به این کشور در مارچ ۲۰۰۳، را به یاد بیاوریم. اما دیگر می‌توان امیدوار بود که دوران این ترکتازی‌های سبعانه با سرعتی شتابناک رو به پایان است.

به گفته زکریا، طوفان تمام عیاری در نتیجه «جنگ علیه اوکراین، همراه با رویکرد تقابلی فزاینده و اشنگتن در قبال چین به وجود آمد که روسیه و چین یافتن راه‌های دیگری جز دالر را سرعت بخشیدند ... و به دنبال متقاعد کردن دیگر کشورها به پیروی از این راه هستند.» تلاشی که تا کنون از طرف کشورهای مهمی چون هند، برزیل، نامیبیا، عراق،

ایران، عربستان سعودی، ... و بیمان اقتصادی منطقه‌ی آسه‌آن و نیز بریکس و متقاضیان جدیدش پاسخ مثبت دریافت کرده است.

هر چند زکریا در ادامه کوشید تا مستمعان خود را همچنان فریب دهد که «تسلط دالر» بر اقتصاد جهانی دارای مزایای بسیاری است، اما باز بناچار اذعان کرد: «در دهه‌های گذشته سلاح‌سازی و اشنگتن از دالر، بسیاری از کشورهای مهم را به جست و جوی راه‌هایی کشانده تا مطمئن باشند که روسیه بعدی نخواهند بود.» زکریا در پایان با گفتن این که امریکا همواره به دلیل «وضعیت منحصر به فرد دالر» توانسته «مجموعه‌ای از بحران‌های مالی» را حل کند، هشدار می‌دهد که اگر دالر این وضعیت منحصر به فرد خود را از دست بدهد، امریکا «به روزگاری گرفتار خواهد شد که تا به حال به خود ندیده است.»

و این روزگار سخت برای افول قطعی ابرقدرتی امپریالیسم امریکا فرا رسیده است! به زبان شی جین‌پینگ در مسکو: «تغییرات غیرقابل مشاهده در یک قرن با سرعت بیشتری در حال پیشرفت است و توازن قدرت بین‌المللی در جریان تحول عمیقی است. چین و روسیه به عنوان اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد و کشورهای بزرگ جهان، دارای مسؤولیت طبیعی برای تلاش‌های مشترک جهت هدایت و ارتقای حکمرانی جهانی در راستائی هستند که منطبق بر انتظارات جامعه بین‌الملل باشد و به ایجاد جامعه‌ای با آینده‌ای مشترک برای بشریت یاری رساند.»

سی‌ان‌ان در واکنش به بیانیه مشترک شی و پوتین، به نقل از «الکساندر کورلف» کارشناس روابط بین‌الملل نوشت: «بیانیه مشترک روسیه و چین نشان‌دهنده همگرایی کلی دیدگاه‌ها و رویکردهای جهانی چین و روسیه نسبت به بسیاری از مسائل بین‌المللی است. این واضح و روشن است که آنها ایالات متحده امریکا را یک تهدید امنیتی بزرگ معرفی می‌کنند.»^۳

«واشنگتن‌پست» نیز نگرانی خود از پیامدهای دیدار شی و پوتین را چنین بیان می‌کند: «این اتحاد رو به رشد بین دو کشور به عنوان بزرگ‌ترین مشکل ستراتیژیک و نظامی امریکا، این قابلیت را دارد که نظم جهانی را به همان عمقی که ایالات متحده امریکا انجام داد، تغییر دهد.»^۳

نظرات رهبر جمهوری خلق چین، پیرامون محورهای مهم رابطه این دو کشور، دلایل نگرانی واشنگتن پست را توضیح می‌دهند: «چین و روسیه بزرگ‌ترین همسایه یک دیگر هستند و تحکیم و توسعه روابط بلندمدت حسن همجواری با روسیه، با منطق تاریخی و انتخاب ستراتیژیک چین مطابقت دارد و با هیچ چرخشی تغییر نخواهد کرد. دو طرف باید در مورد مسائل مربوط به منافع اصلی یک دیگر، پشتیبان یک دیگر باشند و مشترکاً در برابر مداخله نیروهای خارجی در امور داخلی مقاومت کنند. وی از دو طرف خواست تا ارتباطات و هماهنگی در امور بین‌الملل به ویژه در سازمان ملل متحد، سازمان همکاری شانگهای، بریکس و سایر پلتفرم‌های چندجانبه، چندجانبه‌گرایی واقعی را تحقق بخشند؛ با سیاست هژمونیک و قدرت مخالفت ورزند؛ با یاری به بهبود اقتصاد جهانی پس از کووید، روند حرکت به سوی دنیای چند قطبی را هدایت نمایند؛ و مروج اصلاح و بهبود سیستم حکمرانی جهانی باشند.»^۱

آنچه در بیانیه مشترک دو کشور در اول فروردین - حمل - آمده است و همه این گفته‌های مسؤولانه ناشی از احساس تعهد نسبت به سرنوشت بشریت، برآمده از روح دوستی، یاری و صلح، و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ملل جهان، و عاری از بوی دود و خون و مرگ و نیستی، عصری نوین را به مردمان جهان نوید می‌دهند، عصری کاملاً متفاوت با آنچه جهانیان در جهان تک قطبی امپریالیستی، به ویژه بعد از ویران‌سازی اردوگاه سوسیالیستی در آخرین دهه قرن بیستم، تا کنون به تلخی تجربه کرده‌اند.

1. https://english.www.gov.cn/news/topnews/202303/22/content_WS641a5bd5c6d0f528699db7c2.html

2. <https://www.foxnews.com/video/6323315259112>

۳. ترس امریکا از یک سفر؛ ستراتیژی طلائی واشنگتن شکست خورد؟ خبرگزاری ایرنا، ۱۳ فروردین- حمل- ۱۴۰۲

۴. متن کامل سخنان فرید زکریا در برنامه ۲۶ مارچ ۲۰۲۳ (۶ فروردین- حمل-) سی‌ان‌ان را که مستقیماً از فایل ویدئویی آن به فارسی ترجمه شده است، در همین شماره «دانش و امید» مطالعه بفرمائید.

دانش و امید، شماره ۱۷-اردیبهشت- ثور- ۱۴۰۲